Aan : Gemeenteraadsleden van Zeist
Cc : Raadsgriffie (voor distributie naar raadsleden en opname bij ingekomen stukken)

Betreft: Ontwikkelings- en participatieproces eerste Zeister Omgevingsvisie

Zeist, 10 mei 2021

Geacht raadslid,
Naar aanleiding van RIB21.086 over het 'Participatieproces Omgevingsvisie' verzoeken wij u met klem om in te grijpen in het ontwikkelings- en participatieproces voor de eerste Zeister Omgevingsvisie. Wij doen hiertoe een beroep op uw drie primaire taken, te weten: vertegenwoordiging van het volk, kaderstelling voor gemeentelijk beleid en controle van het college.

De Vereniging Lyceumkwartier Zeist, Vereniging Bosch en Duin e.o., Belangenvereniging Den Dolder, Buurt en Belangenvereniging Huis ter Heide, gesteund door Stichting Beter Zeist en de groene groepen, zijn bijzonder ontevreden over de wijze waarop het proces voor de eerste Zeister Omgevingsvisie tot op heden werd ingestoken en uitgevoerd. Zie hiertoe ook de recente brieven die u separaat vanuit deze organisaties zijn toegestuurd.

Wij verwijzen u naar ons dringende verzoek in onderstaand punt 3 om op korte termijn een dialoogbijeenkomst te organiseren tussen raadsleden en de ondertekenende wijkorganisaties en maatschappelijke organisaties. Dit teneinde gezamenlijk te bespreken hoe de omissies in het huidige ontwikkelings- en participatieproces van de Omgevingsvisie tijdig hersteld kunnen worden.

1. Onterecht rooskleurig beeld

Het rooskleurige beeld dat RIB21.086 schetst over de voortgang van het proces Omgevingsvisie is volstrekt niet in lijn met de onbevredigende ervaringen van vele deelnemers aan de zgn. 'Waardensessies' en met de verwerking van burgerinput daarna.
Bovendien geeft RIB21.086 weinig tot geen hoop dat dit tijdig ten goede zal worden omgebogen. Naar onze overtuiging is dit proces een neerwaartse spiraal die zal eindigen in een zwart gat van maatschappelijke en politieke onrust. Dit hebben we eerder meegemaakt in politieke besluitvormingstrajecten waar de mening en wensen van burgers werden genegeerd.

De opmerking in RIB21.086: *"We hebben te investeren in onze communicatie op hoe de eerste Zeister omgevingsvisie eruit zal zien, en vooral wát er in staat. Er is veel verwarring over wat het wel en vooral niet is"*, betekent dat het college in de veronderstelling leeft dat

er een probleem is met de communicatie over de omgevingsvisie. Ook zou de burger*"... nog vertrouwd moeten raken met het instrument 'omgevingsvisie'..."*

Het kernprobleem is echter dat het college (letterlijk citaat uit RIB21.086): "*nadrukkelijk niet gekozen heeft voor een participatieproces waarin we met elkaar spreken over inhoudelijke opgaven en ambities*". De geschetste onvrede wordt hierdoor veroorzaakt en zeker niet door een vermeend communicatieprobleem of vermeende onwennigheid.

Met de in de nieuwe Omgevingswet bedoelde participatie over de (toekomstige) inrichting van de fysieke leefomgeving heeft dit proces dus niets meer te maken. Als we vergelijken hoe rond 2010 het 'Ontwikkelingsperspectief 2030' en de 'Structuurvisie 2020' tot stand zijn gekomen —met meer dan dertig thematische en gebiedsgerichte bijeenkomsten waar vele inwoners en belangenorganisaties bij betrokken waren— dan steekt het huidige proces voor de nieuwe Omgevingsvisie daar wel zeer pover bij af.

U kunt er vanuit gaan dat de meerderheid van de kiezers in bovengenoemde woongebieden ontevreden is, en zal zijn, met de thans door het college beoogde invulling van de Omgevingsvisie. Duizenden inwoners houden hun hart vast over de gevolgen voor de leefkwaliteit in hun omgeving. Uit de brede steun voor de recente petitie 'RED Zeist' blijkt ook dat velen in Zeist bezwaar maken tegen de ambities van het college.

2. Omissies in het ontwikkelingsproces Omgevingsvisie Zeist

De kritiek op proces en inhoud met betrekking tot de ontwikkeling van de eerste Zeister omgevingsvisie betreft in grote lijnen het volgende:

De gemeentelijke omgevingsvisie moet, conform art 3.2 van de Omgevingswet, bevatten:

a) *"een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving"*

Wat **is** er **nu,** en wat is **de kwaliteit** daarvan? Wat zijn de huidige omgevings**waarden?**

b) *"de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied"*

Doelen en ambities per deel van het grondgebied: wat gaat er gebeuren ter instandhouding en beheer van het gebied en/of welke **ontwikkeling** van het gebied wordt overwogen, of zeker uitgevoerd? (Het gaat hier ook om die doelen en ambities die inmiddels vervat zijn in regionale afspraken.)

c) *"de **hoofdzaken** van het voor de fysieke leefomgeving te voeren **integrale beleid**"*

Op welke manier worden de onder b. vastgestelde en na te streven doelen en ambities bereikt ?

Volgens artikel 2.1 lid 2 van de Omgevingswet is een bestuursorgaan daarbij verplicht rekening te houden met **de samenhang** van alle relevante onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving en **de daarbij rechtstreeks betrokken belangen.**

Die **samenhang** en belangen moeten ook in de eerste Zeister Omgevingsvisie op hoofdlijnen opgenomen worden, zodat er een **integraal** beeld ontstaat van de ruimtelijke opgaven waar Zeist voor staat. En met name ook aan welke belangen de bevolking wel of geen schaarse ruimte wil toedelen.

Toegespitst op (en gespiegeld aan) het huidige ontwikkelingsproces van de eerste Zeister Omgevingsvisie wordt onze kritiek hierop, ingedeeld naar bovengenoemde componenten, meer concreet samengevat in **Bijlage 1.**

3. Verzoeken

Ondergetekenden verzoeken de gemeenteraad van Zeist daarom dringend :

a) Op korte termijn een dialoogbijeenkomst te organiseren tussen raadsleden en de ondertekenende wijkverenigingen en maatschappelijke organisaties;

b) Tijdens deze bijeenkomst open en transparant te overleggen hoe de omgevingsvisie van Zeist optimaal ingevuld en vormgegeven kan worden. Waarbij vooral aandacht besteed wordt aan de hoofdcomponenten voor de Omgevingsvisie Zeist, namelijk:

- de **waarden c.q. kwaliteiten** van de leefomgeving
- de **voornemens, ambities en doelstellingen** t.a.v. **behoud, beheer en ontwikkeling** van het gebied
- de hoofdlijnen van het **integrale beleid** om de doelstellingen te bereiken
- de burgerparticipatie t.a.v. bovenstaande drie hoofdpunten.

c) Tijdens deze bijeenkomst de resultaten van de petitie ‘RED Zeist’ in ontvangst te nemen.

Hoogachtend,

voor **Vereniging Lyceumkwartier Zeist**, Sjoerd Schaafsma, voorzitter;
voor **Buurt- en Belangenvereniging Huis ter Heide**, Adri Odding, voorzitter;
voor **Belangenvereniging Den Dolder**, Rob Zee, voorzitter;
voor **Vereniging Bosch en Duin en omstreken**, Ed Pipers, voorzitter.

Dit initiatief en bovengenoemde verzoeken worden ondersteund door:

Stichting Beter Zeist, Egbert Visscher, voorzitter
Werkgroep Natuurlijk Zeist West, Ernest Schuler, voorzitter
Stichting Milieuzorg Zeist e.o., Patrick Greeven

Bijlage 1. **Bij brief aan raadsleden Zeist d.d. 11 mei 2021 betreffende Omgevingsvisie**

Ad a. Omgevingswaarden en -kwaliteiten

- Hoewel bij wijken en buurten nu waarden zijn opgehaald blijft onduidelijk welke waarden op welk schaalniveau zullen worden opgenomen in de Zeister Omgevingsvisie.
- Daarnaast is de **rol en functie** van wijkwaarden bij afwegingen van die waarden ten opzichte van elkaar (horizontaal), maar ook bij afwegingen ten opzichte van waarden op andere schaalniveaus (verticaal) volkomen onduidelijk.
- Bovenstaande wordt mede veroorzaakt doordat de overkoepelende (gemeentelijke) waarden van Zeist nog niet verder uitgewerkt zijn dan containerbegrippen. En niet aangegeven wordt in welke situaties welke waarden op welke schaalniveaus prioriteit krijgen. In het rapport "Zeist Waardensessies" is op pagina 27 weliswaar een 'waardenweger' aangekondigd, maar hoe waarden worden gewogen en wie dat doet blijft onduidelijk. Wordt een prioriteringsmechanisme opgenomen in de eerste Zeister Omgevingsvisie? Of afwegingscriteria? Of wellicht een Zeister waardenpiramide of -hiërarchie?
- Door weergave van waarden in bullet points als gebeurd is in het rapport Waardensessies, gaat helaas het totaalbeeld van het gebiedseigen karakter (de specifieke wijkidentiteit of het wijk-DNA) van een wijk verloren. Omdat het geheel hierbij groter is dan de som der delen, moet een manier gevonden worden om het gebiedseigen karakter van een wijk of kern te duiden en weer te geven.
- Door de ontoereikende opsplitsing in vijf 'kernen' worden de gebiedseigen karakteristieken van individuele buurten binnen de zeer heterogene 'kern Zeist' verhuld.

Ad b. Ambities en doelen t.a.v. beheer en ontwikkeling van het grondgebied.

De Cheshire Cat in Alice in Wonderland zei het al : *"If you dont know where you're going, any road will get you there…"*

Afgezien van het feit dat het college in RIB21.086 letterlijk stelt dat burgers niets te zeggen hebben of zullen krijgen over ruimtelijke ambities of inhoudelijke opgaven in Zeist, is het ook onduidelijk welke doelstellingen en of ambities opgenomen zullen worden in de eerste Zeister Omgevingsvisie.

Uiteraard is het heel belangrijk dat de waarden van Zeist goed in beeld worden gebracht in de eerste component van de Omgevingsvisie. Maar als (in een volgend hoofdstuk) de samenhang tussen die waarden enerzijds en de ambities en beleidsdoelen van de gemeente anderzijds niet in de Omgevingsvisie opgenomen wordt, dan ontstaat geen **transparant en integraal** beeld van de voorgenomen **ruimtelijke ontwikkelingen**, en de impact van de ont-

wikkelingen op het totaal aan waarden van Zeist. En kan de gemeenteraad daar al helemaal geen afgewogen oordeel over vellen. Dat geldt uiteraard ook voor regionale ruimtelijke ontwikkelingen waar Zeist zich kennelijk al aan gecommitteerd heeft of nog overweegt om dat te doen. Die horen nadrukkelijk ook in de Omgevingsvisie opgenomen te worden.

Zonder doelen blijft het ook onduidelijk welke evaluatiemechanismen gehanteerd zullen worden om te beoordelen of Zeist zich in de geambieerde ruimtelijke richting ontwikkelt. Dan wel of er bijgestuurd moet worden.

De samenhang impliceert dat er afwegingen gemaakt moeten worden bij besluitvorming over ontwikkeling, behoud, beheer etc. van een gebied. Als hierboven ook al gezegd: in de communicatie van de gemeente met betrekking tot de Omgevingsvisie hebben wij nog geen heldere afwegingsprincipes of een afwegingsmechanisme hiervoor ontdekt. De richting die het op lijkt te gaan is de Omgevingsvisie zo vaag en multi-interpretabel mogelijk te houden teneinde het huidige en toekomstige gemeentebestuur maximaal ruimte te bieden om onze mooie leefomgeving, die nu nog wél rijk is aan monumentaal groen en cultuurhistorie, over te geven aan de politieke waan van de dag. Ter illustratie een citaat uit beantwoording van recente raadsvragen over de Omgevingsvisie:

*"zodat er **optimale bewegingsvrijheid** ontstaat **voor de gemeente** om samen met inwoners (??) en andere belanghebbenden **de leefomgeving in te richten** passende bij de waarden en opgaven **die op dat moment** aan de orde zijn."*

Ad c. Integraal Beleid

Conform de Omgevingswet dient de Omgevingsvisie ook de hoofdzaken van het integrale beleid voor de Zeister fysieke leefomgeving te bevatten. Dat beleid zou je kunnen opvatten als de **manier waarop** de onder b. vastgestelde en na te streven doelen en ambities per gebied of voor heel Zeist bereikt gaan worden. Welke concrete maatregelen worden er bijvoorbeeld genomen om een bepaald ruimtelijke doel te behalen. Het blijft tot nu onduidelijk in hoeverre deze wettelijk vereiste informatie in de eerste Zeister Omgevingsvisie opgenomen gaat worden en in samenhang gebracht wordt met de andere onderdelen van de Omgevingsvisie.

Ad d. Opmerkingen over het Participatieproces

Bij ongewijzigde voortgang zal de Zeister bevolking zich alleen, zeer beknot, hebben mogen uitspreken over (een beperkt deel van de) **huidige waarden** in de fysieke leefomgeving. De ambities en doelen m.b.t. de leefomgeving worden in het huidige proces zorgvuldig buiten schot gehouden. Sterker nog: er is aangekondigd dat die worden overgenomen uit beleids

stukken die grotendeels in 2020, gedurende coronatijd, ZONDER participatie, zijn vastgesteld. Wij tekenen ernstig bezwaar aan tegen deze gang van zaken.

In het huidige voornemen vindt participatie over de Omgevingsvisie in Zeist dus plaats over slechts een klein deel van de Omgevingsvisie, de huidige wijk- en buurtwaarden. Inwoners en belangenorganisaties is daarmee de kans ontnomen te participeren op een manier als bedoeld in de Omgevingswet.

Deze gang van zaken heeft tot onvrede in de samenleving geleid. En het zal later zeker, per ontwikkelingsproject, tot nog meer maatschappelijk ongenoegen en strijd leiden.
Als raadsfracties geen helder standpunt in deze kwestie innemen, kan dat, in het zicht van de komende raadsverkiezingen, een behoorlijke handicap gaan worden. Geen heldere en door afdoende burgerparticipatie ondersteunde Omgevingsvisie betekent verder dat de raad straks zal moeten werken met een visie die de raad zelf wel bindt, maar die niet maatschappelijk gelegitimeerd en gesteund wordt.
Kortom: wie wind zaait zal storm oogsten.